

РОЛЬ ПОКУТСЬКОГО ГОВОРУ В МОВІ ТВОРІВ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Василь Стефаник (1871-1936) – видатний український письменник-новеліст XIX – початку XX ст. Він народився в с. Русів біля Снятина на Станіславщині (тепер Івано-Франківська обл.), яке знаходиться в центрі покутського говору південно-західного наріччя. Учився в Русівській і Снятинській початкових школах. У 1883 р. вступив до Коломийської гімназії, де належав до таємного гуртка, члени якого у вільний час розходилися по селах для просвітницької роботи та запису народної творчості. Виключений 1890 р. за громадсько-політичну діяльність з Коломийської, перейшов до Дрогобицької гімназії. І тут він брав участь у таємному просвітницькому гуртку, в той час познайомився й подружив з І. Франком. У 1892 р. В. Стефаник вступив на медичний факультет Краківського університету. У 1900 р. він залишив медичний університет і Краків, жив по чергово в різних місцях у друзів. У 1903 р. у складі делегації Галичини виїздив до Києва і Полтави, знайомився із східноукраїнськими культурними діячами. Одружившись у 1904 р., оселився в тестя в с. Стецєві (неподалік Русова), займався хліборобством. Селяни Покуття обрали Стефаника депутатом Австро-Угорського парламенту, обов'язки якого він виконував і захищав галицьких селян з 1908 до 1918 р. У 1910 р. письменник знову поселився в рідному Русові. З того часу й до останніх днів жив у тяжких матеріальних умовах, 1930 р. частковим паралічем був прикований до ліжка. Похоронений В. Стефаник недалеко від рідного дому.

До творчої спадщини письменника належать збірки новел «Синя книжечка», «Камінний хрест», «Дорога», «Мое слово», «Земля», новели 1926-1933 років, поезії в прозі, автобіографічні твори, публіцистичні та літературно-критичні статті. Близькими до художніх творів постають його листи.

В. Стефаник – письменник світового значення. Неперевершена майстерність і мистецька досконалість новел митця, ніжний ліризм і зворушливий драматизм змальованих ним картин, глибоке розкриття психології героїв виражаються в мові його творів. У новелах письменника внутрішній світ героїв, їх психічний стан, їхні погляди й життєві колізії розкриваються в мовних партіях. Розповідь письменника переважно має форму монологів і діалогів [2: 333].

В. Стефаник виразно збагатив українську літературну мову елементами покутського говору. Цей говір у системі діалектів південно-західного наріччя посідає особливе місце – становить тип перехідних говірок між буковинськими, гуцульськими, бойківськими, наддніпрянськими й подільськими говірками. Говірка с. Русова й сусідніх сіл найтісніше споріднюється з буковинськими говірками. Унаслідок своєрідного проміжного характеру покутського говору в системі західноукраїнських діалектів його риси зрозумілі й близькі для всього західноукраїнського населення.

Хоч мова творів В. Стефаніка виявляє діалектизми на всіх структурних рівнях, вона не копіює говірки, а становить художній синтез говіркових особливостей з літературними. Дослідники, які твердили, що В. Стефаник свої твори писав не літературною мовою, а говором, що елементи літературної мови в його творах не органічні, очевидно перебільшували [1: 276]. Покутський говір у мові творів письменника трансформований у загальноукраїнський засіб художнього виразу.

Пишучи про покутян і для покутян, В. Стефаник на певному етапі творчості вважав незручним в уста покутських селян вкладати невластиву їм мову, тому в його ранніх новелах селяни розмовляють переважно покутським говором, мова інтелігенції і самого автора загалом літературна. У другому періоді творчості письменника, коли літературна мова в Галичині характеризувалася більшою внормованістю, діалектних елементів у мові творів письменника значно менше, в окремих новелах покутяни

говорять уже чистою літературною мовою. У публіцистичних статтях, спогадах і листах мова В. Стефаніка збігається з тодішнім західноукраїнським варіантом літературної мови.

До діалектизмів у галузі фонетики в мові творів В. Стефаніка належать:

- уживання голосних переднього ряду замість нормативного [а] після м'яких приголосних – [е] (*чес, жєба, предиво, весіле, світій, горєчий, тежий, п'єть, прєсти, декувати, жєлувати*), [и] (*чьис, жьиль, кольида, всьикий, дротьиний, взьити, тьиньити*), [і] (*місіць, світій, тисіча, десіть, виглідати, шінувати, післі*);
- уживання голосного [е] замість [о] після шиплячих приголосних (*вечера, вчєра, шєстий*), після інших приголосних (*деготь, посєл, слєза, цєго, нєго, єго, сємий, сєгодні*), замість [і] (*кременал, крєпко*), замість [и] (*блєск*), замість [а] (*бервінок, коєнда, гєрцувати*);
- [и] замість [і] (*огирок, мінута, цилувати*), замість [е] (*вискєль, офіцир*), замість [о] (*мозиль, лижка*), замість [а] (*читувати, віпроцитиси*), замість [у] (*жмит*);
- [і] замість [и] (*крішка, вігода, глібокий, здрігатисє, розчінити, прігнати*), замість [е] (*річі, вражінє, чісати*), замість [о] (*мозиль, воріг, нарід, прізвати, пірвати, післати, пігнати, прігнати*), замість [а] (*звичій, грєйцир*);
- [а] замість [е] (*акзамен, царамонія*), замість [і] (*антерєс, жовняр, важки, приляг*), замість [о] (*жадний*);
- [о] замість [е] (*цукорки, лєгонький, пєкольний, шляхоцький, всьє, тихонько*), замість [і] (*комната, войсько, моцний, жоночий, здоймати*), замість [и] (*дрожати*), замість [а] (*штроф, горячий, богато*), замість [у] (*опир, бодяк, трактотання, отроїти, заковати*);
- [у] замість [і] (*лужко, цилувати, зупсувати*), замість [и] (*глубина*), замість [о] (*протокул, вуш 'воша'*), замість [а] (*паруєграф*);
- звукосполучення [єр], [ир] на місці нормативного [ри] (*керниця, кєравий, кирниця, кирвавий*);
- відсутність протетичного приголосного перед голосним [о] (*огонь, острій, озму*);
- протетичний [г] перед голосним [у] (*гураган*);
- звук [ў] (графічно *в*) відповідно до літературного [л] у кінці складів (*стів, горівка, сопівка*);

- м'які приголосні [ч] та [р] відповідно до твердих у літературній мові (*плачь, могоричь, хочь, розчесати; косарь, цісарь, антикарь, церьков, по докторях*);
- твердий приголосний [с] у кінці слів замість м'якого (*хтос, шос, якос, цес, вес, дес*);
- твердий приголосний [ц] у кінці слів та перед голосними [а], [у] замість м'якого (*хлопец, столец, рубец; робітница, пше-ница, шибеница, цу працу, вулицу, пивницю, працувати*);
- уживання приголосних: [б] замість [п] (*лаба*); [в] замість [м] (*вандрувати*); [д] замість [т] (*данец, данцувати*), замість [н] (*кождий*); [дз] замість [д] (*добродзейка*), замість [з] (*мадзур, дзелений*); [ж] замість [з] (*ріжниця*), замість [дж] (*бжולי*); [к] замість [г] (*казета*), замість [х] (*колера*), замість [т] (*підкьопаний*); [м] замість [н] (*марікати*); [н] замість [м] (*напа*); [с] замість [ш] (*слюб*); [ц] замість [т] (*доцсгнути*); [ч] замість [ш] (*вінчувати*), замість [шч] (*панчина*); [ш] замість [ч] (*пушка, безпешно, скушно*), замість [ж] (*шандар*).

Серед словотвірних діалектизмів у мові творів В. Стефаніка виділяються системні й лексикалізовані. До системних слід віднести:

- утворення із суфіксом *-оньк-* відповідно до літературного *-еньк-* (*дрібонький, сухонький, тихонький, потихоньки*);
- прикметниковий суфікс *-цький* замість літературного *-ський* (*люцький, панцький, свинцький, наймицький*);
- дієслівний префікс *ві-* на місці нормативного *ви-* (*вібути, вігнати, вімити, вінести, вірвати, вітримати, віходити*). Лексикалізовані словотвірні діалектизми:
- *блзник* 'блазень', *віт* 'війт', *загріток* 'зогрівання', *італьян* 'італієць', *ланць* 'ланцюг', *мент* 'момент', *навчитель* 'учитель', *опецьок* 'опічок', *очинаш* 'отченаш', *навун* 'павич', *падолист* 'листопад', *полумінь* 'полум'я', *пунт* 'пункт', *слимуз* 'слимак', *чупер* 'чуприна', *ярем* 'ярмо';
- *бахурія* 'бахурня', *гортанка* 'горлянка', *жмінка* 'жменька', *жура* 'журба', *завдача* 'завдання', *кертиця* 'кріт', *кляса* 'клас', *мерза* 'мерзотник', *наука* 'наука', *приспа* 'призьба', *риципка* 'рецепт', *саля* 'зал', *спрагнота* 'спрага', *струнва* 'струна', *тацка* 'таця';

- *восько* ‘військо’, *намено* ‘наймення’, *колісцятко* ‘коліщатко’, *маєство* ‘майно’, *олівце* ‘олівець’, *лічення* ‘лікування’, *колопні* ‘коноплі’;
- *в’ідний* ‘в’ідливий’, *дрантливий* ‘драний’, *кілький* ‘кількісний’, *мацінький* ‘маленький’, *нездалий* ‘нездатний’, *хиблений* ‘хибний’, *чворограний* ‘чотиригранний’;
- *ніц* ‘ніщо’, *чьо* ‘чого’, ‘чому’, *якис*, *якись* ‘якийсь’;
- *виймити* ‘вийняти’, *вихолітуватися* ‘вихилятися’, *вірнути* ‘виринути’, *встарати* ‘постаратися’, *доконатися* ‘переконатися’, *доцєгати* ‘дотягати’, *займити* ‘зайняти’, *здоймити* ‘здійняти’, *зновитися* ‘поновитися’, *кликатися* ‘покликатися’, *кранкати* ‘крякати’, *мрігати* ‘моргати’, *мнецкати* ‘м’яти’, *носювати* ‘носити’, *обначовувати* ‘переночовувати’, *підховати* ‘виховати’, *попігратися* ‘погратися’, *посмішкоуватися* ‘насміхатися’, *прицєгати* ‘присягати’, *пріти* ‘прийти’, *рзати* ‘іржати’, *розвидати* ‘розвиднюватися’, *розсиплятися* ‘розсипатися’, *розчинати* ‘починати’, *спотатися* ‘шпортатися’, *страшити* ‘страхати’, *стрєготати* ‘скреготати’, *увикати* ‘звикати’, *узріти* ‘уздріти’;
- *віці* ‘звідси’, *галопна* ‘галопом’, *гідно* ‘гідко’, *долів* ‘додолу’, *допевно* ‘напевно’, *доста* ‘досить’, *згоді* ‘згодом’, *зчаста* ‘часто’, *леда* ‘ледь’, *ледви* ‘ледве’, *літі* ‘вліті’, *мож* ‘можна’, *незабавки* ‘незабаром’, *опроче* ‘опріч’, *пішя* ‘пішки’, *суда* ‘сюди’, *тогда* ‘тоді’, *туда* ‘туди’, *усюда* ‘усюди’.

У галузі словозміни в мові творів В. Стефаніка наявні діалектні форми:

- ор. відм. одн. іменників, прикметників, займенників і порядкових числівників із флексіями *-ов*, *-ев* на місці літературних *-ою*, *-єю* (*таздов*, *мамов*, *водов*, *косов*, *дитинов*, *ласков*, *кравийов*; *злбнов*, *темнов*, *осіннов*; *мнов*, *тобов*, *собов*, *мойов*; *першов*; *вулицев*, *землев*, *кулев*, *скатертев*, *смертев*; *нев*, *цев*, *моєв*, *своєв*);
- ор. відм. одн. іменників III відміни із закінченням *-єю* (*кровею*, *молодостею*);
- двоїнні форми іменників (*дві* – *чотири бочці*, *доньці*, *галузі*, *нитці*, *сотці*, *годині*, *свини*, *слові*, *ділі*);
- форми род. відм. мн. іменників із закінченням *-ий* відповідно до літературного *-ей* (*людий*, *дітий*, *миший*, *гроший*, *коний*, *очий*, *смертий*);

- род. відм. мн. іменників I відміни з флексією *-ів* (*бабів, косів, межів, хмарів*);
- дав. відм. мн. іменників із закінченням *-ем* (*людем, дітем*) і місц. відм. мн. із флексією *-ех* (*на людех, дітєх*);
- енклітичні та скорочені форми займенників (*мя, мні, ні* ‘мене’, *ми, мні, ні* ‘мені’, *в ні* ‘в неї’, *тя, тє, тьи, ті* ‘тебе’, *ти* ‘тобі’, *йго, го* ‘його’, *му* ‘йому’, *ї* ‘її’, ‘їй’, *за ню* ‘за неї’, *ся* ‘себе’, *си* ‘собі’, *чо* ‘чого’, ‘чому’, *нічо* ‘нічого’);
- скорочені форми род. відм. одн. присвійних займенників *мої* ‘моєї’, *свої* ‘свої’);
- редульовані форми вказівних займенників (*сєс, сєсі, тот, тоті, отот, ототі*);
- скорочені форми інфінітива на *-чи* (*бічи, мочи, лячи*);
- форми дієслів без чергування передньоязикових приголосних із шиплячими (*повідносювати, косю, мусю, просю, радю, стратю, пустю, позолотю*);
- відсутність у дієслівних формах епентетичного [л] після губних приголосних (*дивюси, тємю, спю*);
- дієслівні форми минулого часу з залишками давнього перфекта (*забрав-єм, пропав-єм, скаправів-єс, була-м, гадала-м, лишила-м, був-сми, гадав-сми, пішов-сми, були-сте, лізли-сте, поломили-сте*);
- вираження майбутнього часу дієслів сполученням інфінітива з формами допоміжного дієслова *му, меш, ме, мемо, мете, муть* (*му робити, меш сидіти, мемо діяти, мете видіти, муть думати*);
- форми дієслів умовного способу з часткою *бих*, що походить від форми давнього аориста дієслова *бути* (*зробив-бих, пішов-бих, чекав-бих, воліла-бих, зчесала-бих*);
- скорочені форми дієслів наказового способу типу *бер* ‘бери’, *кладь* ‘клади’);
- форми дієслів 3-ї ос. мн. II дієвідміни без кінцевого *-ть* (*вони робля, виде, їде, пустє, хотє, мусі*);
- частка *си* у зворотних дієсловах відповідно до літературної *ся* (*дочекатиси, дієси, нап’юси, обернешси, підвелиси, по-розходилиси, розпук би си*);
- особові форми дієслів із зміною дієвідміни (*сплуть, держуть, вчутси*).

До діалектного синтаксису в мовотворчості В. Стефаника можна віднести:

- сполучення прийменника *д*, *ід* з іменником і займенником у давальному відмінку (*д бабі, д смерті, д вечеру, ід могили, д нему*);
- словосполучення: *знати до худоби* ‘знатися на лікуванні худоби’, *покласти на ґрунт* ‘обдарувати ґрунтом’, *робити весну* ‘виконувати весняні роботи’, *та й решта* ‘та й годі’, *коміть головою* ‘вниз головою’;
- уживання складнопідрядного речення із сполучним словом *де* в значенні сполучників *що, як* (*Най тебе, чоловіче, Бог піб’є, де ти нам вік пустив марне*).

У мові творів В. Стефаника чимало лексичних діалектизмів.

До них належать слова:

- *авус* ‘кінець’, *аді* ‘глянь’, ‘дивись’;
- *бадьо* ‘старий чоловік’, ‘дядько’, *бай* ‘бал’, ‘гуляння’, *байрат* ‘рада на селі’, *банно* ‘жаль’, ‘школа’, *банувати* ‘тужити’, *бараболя* ‘картопля’, *бевка* ‘вид страви’, ‘пійло’, *безмисно* ‘недоладно’, *белендіти* ‘плутано говорити’, *бервено* ‘колода’, *било* ‘бадилля’, ‘огудина’, *бола* ‘недуга’, *борзо* ‘швидко’, *бре* ‘гей ти’ (засіб звертання до знайомої людини), *бризднути* ‘померти’, *буката, букатка* ‘крихта’, ‘шматок’, *бульбона* ‘найглибше місце в річці’, *бута* ‘розбещеність’, *бучок* ‘хворостична’, ‘палиця’;
- *ватерка* ‘вогонь’, *вгараїти* ‘навести на думку’, ‘порадити’, *веймір* ‘галас’, *вереня* ‘рядно’, *вижбухати* ‘витиснути силою’, *викарбутити* ‘викотити’, *вівкати* ‘вигукувати’, *відай, відий* ‘либонь’, *відпуцувати* ‘відчистити’, *вонітувати* ‘блювати’, *втеркатися* ‘втручатися’, *втекати* ‘зуміти’;
- *гадкувати* ‘думати’, *гамба, гямба* ‘паша’, ‘рот’, *ганчига* ‘шкапа’, *гантах* ‘струнко’, *гаравус* ‘геть’, *гезди* ‘осьде’, *гелт* ‘порядок’, *генди* ‘он там’, *гідно* ‘погано’, *гий* ‘як’, *гиндель* ‘торг’, *гійкати* ‘кричати’, *глемедати* ‘жадібно їсти’, *голодняк* ‘бідняк’, *голюкати* ‘кричати’, *гоміт* ‘шум’, *горботка* ‘спідниця’, *горівчиний* ‘п’яний’, *гофа* ‘двір’, ‘подвір’я’, *грань* ‘жар’, *гредка* ‘полиця’, *грижітися* ‘журитися’, *гулти* ‘дурити’, *гуторити* ‘розмовляти’;
- *газда* ‘господар’, *гвер* ‘рушниця’, *гудз* ‘зачіпка до сварки’;

- *дедя, дедя* ‘батько’, ‘тато’, *деревище* ‘домовина’, *деревня* ‘вироби з дерева’, *дзоркати* ‘брязкати’, *дзумбелити* ‘глузувати’, *дознаки* ‘точно’, *догорити* ‘допекти’, *драпанити* ‘налягати’, *дрихлавий* ‘трухлявий’, *дуча* ‘яма’, ‘могила’;
- *жвиндіти* ‘хитрувати’, *жужля* ‘шлак’;
- *заводини* ‘весільний обряд’, *зав’євати* ‘сохнути’, *завороть* ‘запаморочення’, *загулювати* ‘заманювати’, *заєдно* ‘весь час’, *заказити* ‘заразити’, *заки* ‘поки’, *заямити* ‘побачити’, *замогти* ‘пересилити’, ‘перемогти’, *запарі* ‘зашпори’, *запастися* ‘знепритомніти’, *запіворити* ‘заверещати’, *засуд* ‘вирок’, *збоятися* ‘злякатися’, *звізда* ‘зірка’, *здалий* ‘годящий’, *здубоніти* ‘затупотіти’, *здоволети* ‘просити дозволу’, *здривіти* ‘зіпсуватися’, ‘зноситися’, *здривілий* ‘зношений’, *зіздріти* ‘оглянути’, *зіпертися* ‘зупинитися’, *зіцирувати, зіцірувати* ‘муштрувати’, *зісний* ‘лісник’, *змарганій* ‘знівечиний’, *зробок* ‘людина – залишок від тяжкої роботи’, *зиуровуватися* ‘зноситися’;
- *ігла* ‘голка’, *ізгонити* ‘валити з ніг’, *ізнурити* ‘зникнути’, *імити* ‘впіймати’, *існіський* ‘справжній’, *ймити* ‘взяти’;
- *кавулька* ‘ручна частина палиці’, *катраня, катрання* ‘убрання’, *кербутом* ‘перевертом’, *кивати* ‘красти’, *киватися* ‘ворушитися’, *кицька* ‘гроно’, *кіпати* ‘поспішати’, *клевець* ‘молоток’, *ковбок* ‘обрубок дерева’, *ковня, ковінька* ‘вирваний із землі корінь рослини’, *ковтати* ‘стукати’, *кожівка* ‘куделя’, *кокошитися* ‘гордитися’, *колешня* ‘кошара’, ‘стайня’, *колійовець* ‘залізничник’, *контетний* ‘задоволений’, *копилюк* ‘байстриук’, *корса* ‘кривуля’, *кошиця* ‘амбар для кукурудзи’, *крань* ‘гілка’, *кривдувати* ‘жалітися’, *кріврати* ‘тяжко працювати’, *крішка* ‘трошки’, *курвинство* ‘заняття повіі’;
- *лакім* ‘охочий’, *ландати, ландувати* ‘тинятися’, *латюга* ‘голодранець’, *лежа* ‘хвороба’, *левра* ‘повія’, *ленка* ‘панський одяг’, *лисниця, лісниця* ‘кислиця’, *ложя* ‘стан’, *лумеро* ‘номер’, ‘число’, *луфко* ‘олівець’, *люфа* ‘дуло’, *люфт* ‘повітря’, ‘протяг’;
- *май* ‘дуже’, *маржа* ‘товар’, *млака* ‘болотиста місцевість’, *многість* ‘велика кількість’, *мой, мой ня* ‘гей’ (вигук при звертанні), *моц* ‘дуже’, *мошонка* ‘гаманець’;
- *навидіти* ‘любити’, *намено* ‘ім’я’, *натарапом* ‘нахабно’, *невидіний* ‘небачений’, *невправці* ‘прямо’, ‘відверто’, *немно* ‘не по собі’, *нендза* ‘нужа’, *непранка* ‘брудний одяг’, *нехарапутний* ‘неохайний’, *нім* ‘поки’, *нютувати* ‘роздумувати’;

- *обарінок* ‘бублик’, *обачіне* ‘милосердя’, *обкидок* ‘гроші для господарських витрат’, *обкіскати* ‘очистити’, ‘скидати’, *обмінений* ‘змарнілий’, *обріхтувати* ‘підготувати’, *обсербувати* ‘доглядати’, *обсотувати* ‘обкидати’, *обтіскувати* ‘очищати’, ‘скидати’, *оденок* ‘стіжок’, *одержнути* ‘підбадьорити’, *око* ‘міра рідини близько одного літра’, *окрайка* ‘пояс’, *орудка* ‘справа’, *остина* ‘відходити із стебел’;
- *падькатися* ‘турбуватися’, *пазити* ‘стерегти’, *пайташ* ‘партач’, *патороч* ‘клопіт’, ‘морока’, *пацити* ‘мучитися’, *пивка* ‘м’яч’, *підвіяний* ‘трохи ненормальний’, *підкасувати* ‘підтикати’, *пістувати* ‘виховувати’, *пістунка* ‘нянька’, *платина* ‘хустина’, *плечик* ‘верхня частина рукава’, *плюта* ‘негода’, *політок* ‘урожай’, *помітити* ‘пообіцяти’, *попасати* ‘жити’, *поплекати* ‘нагодувати’, *порекло* ‘прізвище’, *поривач* ‘кочерга’, *попосочити* ‘побити до крові’, *порунтати* ‘рушити’, ‘вкрасити’, *порушливий* ‘зłodій’, *потручувати* ‘попихати’, *правдатися* ‘сперечатися’, *примістя* ‘притулок’, *примішний* ‘дотичний’, *припертися* ‘збідніти’, *припіс* ‘розпорядження’, *прихарити* ‘причепурити’, *пукати* ‘тріскати’, *путеря* ‘міць’, ‘сила’;
- *решетина* ‘хвороба свиней’, *рихт* ‘право’, *рихтіг* ‘справді’, *ріхтувати* ‘лагодити’, ‘готувати’, *розколівина* ‘щільина’, *розтулок* ‘розсудок’, ‘думка’, ‘пояснення’, *розумертися* ‘поступово повмирати’, *розфурети* ‘розкидати’, *рунтати* ‘красти’;
- *сардак* ‘рід одягу’, *свисток* ‘згорток’, *сипіти* ‘густи’, *сішки* ‘стовпчики, на яких ставляться лави й піч у хаті’, *скемречити* ‘плакати’, ‘скиглити’, *скидатися* ‘цуратися’, *скоботати* ‘лоскотати’, *смотрити* ‘оглядати’, *сновавка* ‘пристрій для намотування ниток’, *сотати* ‘плести’, ‘пліткувати’, *сотатися* ‘тягнутися’, *спарнота* ‘спека’, *спендити* ‘провести’, *співорити* ‘закричати’, *спотребувати* ‘уживати’, *спочений* ‘відпочилий’, *спудитися* ‘злякатися’, *стуза* ‘попіл’;
- *тайстра* ‘торба’, *тано* ‘дешево’, *теменний* ‘великий’, *тлінний* ‘виснажений’, *тогідний* ‘торішний’, *трафіка* ‘тютюнова крамниця’, *третильник* ‘заробітник за третину врожаю’, *тринкар* ‘могороч’, *тріло* ‘отрута’, *турма* ‘згряя’, *туск* ‘туга’;
- *уберія* ‘одяг’, *ув’євати* ‘стомлюватися’, *увихати* ‘трудитися’, *угурний* ‘надоїдливий’, ‘настирливий’, *уторгати* ‘роздобути великою працею’, *ученитися* ‘знайтися’;

- *фалате* 'дрантя', *форт* 'безперестанку', *фурети* 'кидати', *футитися* 'тягатися';
- *хабаль* 'розпусник', 'гульвіса', *халасувати* 'поспішно їсти', *хибувати* 'невистачати', *хлопенний* 'сильний', 'здоровий', *хорбак* 'хребет', 'спина', *хороми* 'сіни';
- *цайговий* 'бавовняний', *цара* 'натовп', *цинтель* 'крихта', *цізорик* 'складаний ніж', *ціпко* 'міцно', *цукнутися* 'прив'язатися';
- *черес* 'пояс', *чепірнатий* 'розчепірений', *чиколонок* 'суглоб пальця', *чічка* 'квітка', *чомбаран* 'виродок';
- *шкрьомба* 'волоцюга', 'швендя', *шкрьомбати* 'швендяти', 'шастати', *шпикати* 'колоти', *штудерний* 'розумний', *шулик* 'качан', *шуруватися* 'забиратися геть', *шустка* 'грошова одиниця – 10 грейцарів', *щезник* 'дідько'.

Мова творів В. Стефаніка засвідчує говіркові фразеологізми: *балу та балу* 'слово за словом', *бандиги гнути* 'плести нісенітниця', *гадка гадку пошибає* 'відбувається роздумування', *давати позір, мати позір* 'пильнувати', 'доглядати', *дати огрозу* 'погрозити', *мати до себе* 'поводитися', *мені лице лутаети* 'мені сором', *науки братиси* 'вчитися', *на лоб та на шию* 'стрімголов', *на який татунок* 'навіщо', *ні в п'ять ні в десять* 'ні се ні те'.

В. Стефанік творив західноукраїнським варіантом літературної мови з чітко вираженими рисами покутського говору, проте в розвитку загальноукраїнської літературної мови посів помітне місце. Талановитий класик збагатив українську літературну мову, зокрема її белетристичний новелістичний жанр, вагомими стилістичними нюансами. Засобами образності, емоційності, ритмічності мови письменник свої прозові твори наблизив до поезії. Новели В. Стефаніка служили і служать зразком мовної майстерності для пізніших українських письменників.

1. Кобилянський Б. В. Діалект і літературна мова. – К., 1960.
2. Курс історії української літературної мови / За ред. І. К. Білодіда. – К., 1958. – Т. 1.